

Utbildningsdepartementet
E-post: u.remissvar@regeringskansliet.se

2017-08-31

**Svar på remiss avseende 2015 års skolkommissionens slutbetänkande
Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet
(SOU 2017:35). DNR U2017/01967/S**

a. Inledning

Lika Unika besvarar här den andra delen av Skolkommissionens förslag. Beträffande avsnitt 8.2 Ökat nationellt ansvar för skolans finansiering, har Lika Unika tidigare avgivit remissvar. I det förra handlade det om finansieringen av nödvändiga förstärkningar av skolan och i remissvaret beskrev vi våra utgångspunkter, visioner och mål för skolan men också de problem och brister som idag är hinder för att uppnå målen.

Precis som det vi anförde när det gäller principerna för resursfördelningen till skolan menar Lika Unika att dessa måste ligga till grund för hela skolans verksamhet som behandlas i detta kompletterande remissvar: Det handlar om problembeskrivning och analys av skolans utmaningar. Det handlar om politiska mål och lagstiftning, inte minst om skollagen. Det handlar om mänskliga rättigheter där utbildning är ett centralt område och där FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning gäller för Sverige. Vi upprepar därför några av de utgångspunkterna nedan.

Lika Unika uppskattar Skolkommissionens försök att åstadkomma en samling för skolan och en nationell strategi för kunskap och likvärdighet. Det finns dock en rad svagheter och brister som vi menar försvårar förverkligandet av ambitionerna.

Ett starkt elevfokus är en nödvändighet om skolpolitiken ska bli framgångsrik. Det kan bara uppnås om skolan ser till alla elevers förutsättningar att delta. Det är därför särskilt angeläget att uppmärksamma och möta behoven hos elever med funktionsnedsättning där Lika Unika, med utgångspunkt från våra medlemsförbund, har särskilt fokus på döva och hörselskadade elever, elever med synnedsättning och elever med nedsatt rörelseförmåga.

Skolkommissionen anger tre viktiga nationella målsättningar: *Kunskapsresultat, kvalitet i undervisningen och likvärdighet*. Lika Unika ställer helhjärtat upp på de målen. Samtidigt vill vi betona att inget av dessa mål kommer att förverkligas om inte ett starkt funktionshinderperspektiv får påverka politiken. Här är

Skolkommissionens betänkande "Samling för skolan" oacceptabelt otillräckligt.

Det samlade grepp som Skolkommissionen har en ambition att ta påverkas av hur politiken agerar. Vår kritik är skarp mot bristen på funktionshinderperspektiv i Skolkommissionens betänkande. Förvisso har regeringen aviserat andra utredningar där ett tydligare perspektiv finns med. Som exempel aviserade regeringen en utredning i direktiv nr Dir.2017:88 *"Bättre möjligheter för elever i de obligatoriska skolformerna att nå de kunskapskrav som minst ska nås"*. Nyligen kom en lagrådsremiss om en åtgärdsgaranti för *"läsa, skriva, räkna"*.

Här finns viktiga reformer och åtgärder som direkt berör elever med funktionsnedsättning. Det får dock inte utesluta att en skolkommission med ambitioner att lägga förslag till en samlad strategi för svensk skola är tydlig på den punkten.

Bristen på funktionshinderperspektiv har lett till att Skolkommissionen inte har med något om ett område som är helt avgörande för elever med funktionsnedsättning, det som handlar om tillgänglighet och universell utformning. Det måste gälla tillgänglighet till lokaler och andra ytor, om att kunna delta i skolans aktiviteter som exempelvis friluftsdagar, om resandet till och från skolan och om pedagogiska plattformar, information och kommunikation.

Det handlar om elevernas egen tillgänglighet men också om göra det möjligt för föräldrar som har en funktionsnedsättning att kunna vara aktiva föräldrar till sina barn. Tillgänglighet är samtidigt en helt avgörande fråga om elever med funktionsnedsättning ska ha en reell rätt till ett val av skola som andra elever. Det fria skolvalet ska gälla alla.

Sedan 2015 är bristande tillgänglighet en form av diskriminering i diskrimineringslagstiftningen. En svensk skola och Vara kommun fälldes våren 2017 i det första fallet när rättssystemet avgjorde ett ärende om bristande tillgänglighet som diskriminering. Vi menar att det kan vara illustration för de många brister som fortfarande finns när det gäller tillgängligheten i svensk skola. Det kräver ett rejält tillgänglighetslyft för att alla elever ska få chansen till en god utbildning. Skolkommissionen borde här ha tagit initiativ och lagt konstruktiva förslag som leder till att brister i tillgängligheten åtgärdas.

Sedan 1 januari 2017 ska också skolan följa diskrimineringslagens nya skrivningar om aktiva åtgärder som omfattar alla diskrimineringsgrunder, också diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning. En uppgift för skolan är nu att bedriva ett löpande arbete för att identifiera och få bort brister i tillgängligheten. Kompletteringarna i diskrimineringslagen innehåller samtidigt regler som direkt kan kopplas till skolans arbete för att skapa tillgängliga lärmiljöer och det borde kommittén ha lyft i betänkandet.

b. Största möjliga akademiska och sociala utveckling för alla elever

Vi återkopplar här till de för oss mycket viktiga principer och utgångspunkter som vi har haft i bedömningen av Skolkommissionens förslag och som ingick i del ett av vårt remissvar.

Lika Unikans vision om svensk skola är en skola med höga ambitioner där målet är största möjliga akademiska och sociala utveckling för alla elever. Varje elev ska få förutsättningar att gå ut skolan med goda kunskaper och en stabil grund för fortsatta studier och inför arbetslivet. I den skolan ges en likvärdig utbildning för alla elever, oavsett skolform och var i landet eller i vilken stadsdel man bor.

Alla elever möter en tillgänglig skola i alla ämnen och en skola som har höga förväntningar på elevens skolgång. Rätten till utbildning ges på lika villkor och på de mest ändamålsenliga språken, formerna och medlen för kommunikation och i miljöer som maximerar kunskapsrelaterad och social utveckling. Där finns ett fullgott stöd tidigt i skolan som planeras för hela skoltiden, utifrån varje elevs behov. I vår vision finns ingen diskriminering i skolan.

Samtidigt vill vi betona att framtidsbilden av skolan enligt texten ovan inte bara är visioner som Lika Unika har formulerat. Ambitionerna och målen är tydligt formulerade i lagar och internationella konventioner om mänskliga rättigheter redan idag.

Skollagen

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Konventionsstaterna erkänner rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning. För att förverkliga denna rätt utan diskriminering och på lika villkor ska konventionsstaterna säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem på alla nivåer och livslångt lärande. Så lyder FN-konventionens utbildningsartikel.

Den har så sent som år 2016 utvecklats av FN-kommittén i så kallade General Comments om artikel 24¹ som nu är under översättning till svenska. Det är angeläget att Sverige, som ett led i att leva upp till FN-konventionen, aktivt använder

---

¹ The Committee on the Rights of Persons with Disabilities General Comment No 4 (2016) article 24: the right to inclusive education <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/CRPDIndex.aspx>

sig av de analyser, konventionstolkningar och utvecklingsområden som de allmänna kommentarerna från FN-kommittén innehåller. Här finns också redovisat de åtaganden som Sverige har som ratificerande stat när det gäller skolans finansiering för att skapa en inkluderande skola för alla elever.

Sveriges efterlevnad av konventionen har granskats av FN-kommittén första gången år 2014 och här får Sverige kritik och rekommendationer. Kommittén uttrycker bland annat oro över bristande kunskaper om olika funktionsnedsättningar, relevanta faktorer och behov av skälig anpassning som avser funktionsnedsättningar och markerar i rekommendationen att det är fallet *"i synnerhet inom utbildningssystemet och hos beslutsfattare"*.

Lika Unika driver i andra sammanhang på beslutsfattare för att FN-kommitténs rekommendationer ska behandlas och åtgärdas betydligt mer systematiskt än vad som är fallet idag. Det gäller också inom skolområdet där inte minst statliga utredningar borde belysa hur åtgärder som föreslås stämmer överens med de rekommendationer som FN har lämnat. Regeringen har i skrivelse i oktober 2016 om det nationella arbetet med mänskliga rättigheter uttalat ambitioner om ett mer systematiskt arbete med FN-rekommendationerna, något som vi välkomnar.

Agenda 2030

FNs utvecklingsmål i Agenda 2030 var för den internationella funktionshinder-rörelsen en stor framgång. Till skillnad från de tidigare Millenniemålen har den nya utvecklingsagendan ett tydligt funktionshinderperspektiv och det gäller inte minst när det gäller utbildning. I deklarationen till Agenda 2030 ställer sig FNs medlemsstater bakom ett åtagande att *erbjuda inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet på alla nivåer – förskola, grundskole- och gymnasieutbildning, högre utbildning samt yrkesutbildning*.

Agendans mål talar om att säkerställa lika tillgång till utbildning och yrkesutbildning på alla nivåer för utsatta personer, inklusive personer med funktionsnedsättning och om att bygga och förbättra utbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning,

c. Verkligheten i svensk skola

Sverige har höga ambitioner om ett jämlikt samhälle där alla ges likvärdiga möjligheter. Det gäller inte minst utbildningsområdet. Sverige ska samtidigt leva upp till skollagens mål, till internationella konventioner som FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och till utbildningsmålen i Agenda 2030. Det kräver en rejäl förstärkning av skolans insatser för elever som behöver extra stöd och anpassningar. Många av de eleverna har en funktionsnedsättning och därför måste reformer, planer och beslut såväl som uppföljning i skolan ha ett tydligt funktionshinderperspektiv. Där är vi inte idag.

Skolkommisionens ambitioner att skapa en "Samling för skolan" och om resurser till en god utbildning för alla elever måste bedömas utifrån de brister och problemområden som svenska skola lever med idag. Eller med ett citat från rapporten Respekt från Barnombudsmannen 2016:

Att få stöd och hjälp i skolan tar lång tid och kräver stora ansträngningar från både barn och deras föräldrar. Samtidigt som skolan är ansvarig för att den ska vara tillgänglig för barn med funktionsnedsättning visar barns röster att verkligheten ofta ser annorlunda ut².

Rapporten Respekt har också en analys om svårigheter och problem i skolan för elever med funktionsnedsättning, en problemlista som återkommer i en rad andra granskningar och rapporter från olika aktörer. En rapport från Skolverket 2016, "Tillgängliga lärmiljöer"³, ger en illustration som vi menar är talande för många av skolans problem och som Skolkommisionens förslag måste utgå ifrån.

I rapporten konstaterar Skolverket att *skolhuvudmän och skolor skiljer sig mycket åt vad gäller hur man agerar för att åstadkomma en tillgänglig lärmiljö för elever med funktionsnedsättning. Så mycket att det i realiteten inte kan sägas vara fråga om ett lika fritt skolval för elever med funktionsnedsättning som för elever i allmänhet. Detta trots att skolförfattningarnas reglering gäller alla huvudmän för grundskolor.*

År 2015 sammanfattade Myndigheten för delaktighet i en rapport resultatet av den nationella funktionshinderpolitiska strategi som gäller under perioden 2011-2016 och som också innefattar utbildningsfrågor. I rapporten redovisar myndigheten några punkter som visar på allvarliga brister i den svenska skolan. Bland punkterna i lägesrapporten vill vi nämna följande:

- 2012/2013 hade 14 procent av eleverna ett åtgärdsprogram. Efter regelförändringar 2014 har andelen minskat till 6 procent år 2015/16.
- I grundskolan uppger två av tre vårdnadshavare att eleven får det stöd den behöver, vilket innebär att 33 procent upplever brister.
- Skolinspektionen har pekat på att 40 procent av de granskade skolorna inte skyndsamt utreder elevers behov av särskilt stöd/ åtgärdsprogram.
- Brist på kompetens om särskilt stöd upplevs av många som ett stort problem.

---

² Barnombudsmannen. Rapporten Respekt 2016.
<https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/respekt160510.pdf>

³ Skolverket 2016. Rapporten Tillgängliga lärmiljöer?

Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM) visar att andelen rektorer som upplever att det största hindret för tillgänglig utbildning har ökat från 8 till 21 procent under perioden.

- Pojkar är överrepresenterade inom stödåtgärder. En förklaring kan vara att flickors behov inte upptäcks och därmed inte ges.

Möjligen kan problembilden och därmed utmaningarna för skolan sammanfattas med ord från granskningen av hur Sverige lever upp till FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I de rekommendationer som Sverige fick våren 2014⁴ anförde FNs kommitté:

Kommittén uttrycker oro över rapporter om att skolor kan vägra att ta emot vissa elever med funktionsnedsättning med hänvisning till organisatoriska och ekonomiska svårigheter.

Kommittén uttrycker vidare oro över de rapporter som pekar på att vissa barn med behov av omfattande stöd inte kan gå i skolan på grund av brist på stöd. Kommittén yrkar på att konventionsstaten garanterar inkludering av alla barn med funktionsnedsättning i det ordinarie utbildningssystemet och säkerställer att de får det stöd som krävs.

d. Lika Unikas synpunkter på Skolkommissionens förslag.

Beträffande de konkreta förslagen från kommissionen vill Lika Unika lämna följande synpunkter.

4. Stärkt huvudmannaskap genom statligt stöd och samverkan

4.1 En statlig skolmyndighet med närvaro på regional nivå för att stärka och stödja skolhuvudmännen

Lika Unika delar uppfattningen att det krävs ett ökat ansvarstagande från statens sida för skolan och inte minst när det gäller att åtgärda olika brister. Att Sverige har ett grundlagsfäst kommunalt självstyre får aldrig bli en ursäkt för passivitet när det finns brister i extra stöd eller särskilda anpassningar till elever som behöver det.

Staten har ett stort ansvar, inte minst i relation till de internationella konventioner som Sverige har åtagit sig att följa och där det inte finns någon reservation från svensk sida som hänvisar till ett system med långtgående decentralisering.

Sverige fick våren 2014⁵ de första rekommendationerna från FNs kommitté som

---

⁴ Lika Unikas hemsida; FN-kommitténs rekommendationer till Sverige <http://likaunika.org/FNs-rekommendationer.html>

⁵ Lika Unikas hemsida; FN-kommitténs rekommendationer till Sverige <http://likaunika.org/FNs-rekommendationer.html>

granskade hur vi följer FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. En av de skarpaste synpunkterna från FN var att *”Det finns en allvarlig skillnad mellan konventionsstatens politik och kommunernas politik när det gäller att genomföra konventionen.*

Lika Unika tillstyrker mot den bakgrunden bedömningen som görs av kommissionen om ett ökat statligt huvudmannaskap genom en utvecklad närvaro på regional och lokal nivå.

4.3 Utgångspunkter för en myndighetsöversyn 4.3.3 Omprioritering av myndighetsuppgifter

I avsnittet har kommissionen ett resonemang om myndighetsuppgifter och inriktningen för en översyn av dagens myndigheter på skolans område. Lika Unika ser positivt på en översyn. Precis som vi återkommer till hela tiden i det här remissvaret vill vi påtala vikten av att det utredningsarbetet också har funktionshinderperspektivet med. Samtidigt är vi tveksamma till de skrivningar som finns om omprioriteringar. Här argumenterar kommissionen, som vi tolkar det, för en ökning av *”stärkande och stödjande”* uppgifter där rollen att bedriva tillsyn tonas ned.

Här vill Lika Unika påtala att det utifrån de uppenbara brister som idag finns i skolan inte finns något som talar för att tillsynen är alltför omfattande, snarare tvärt om.

5. Kompetensförsörjning till skolväsendet

5.2 Förstärkt lärarutbildning

Om lärmiljön för elever med funktionsnedsättning ska vara utformad på rätt sätt så krävs kompetens i skolan om funktionsnedsättning och om funktionshinder. Det är därför mycket angeläget att såväl rektorsutbildningar som lärarutbildningar ger fördjupade kunskaper om hur undervisning bedrivs och pedagogik utformas med ett funktionshinderperspektiv.

Uppföljningen av funktionshinderpolitiken från Myndigheten för delaktighet år 2016 innehåller en uppgift som handlar om tillgänglighet som kan vara exempel på att skolan har mer att göra när det gäller hur man måste arbeta för att ge alla elever goda möjligheter att nå skolans mål. I detta exempel ligger förskolan bättre till.

”Bland grundskolepersonalen uppger 15 procent att det är lätt att göra allt material tillgängligt för alla elever. Bland förskolepersonal var motsvarande siffra 42 procent. 17 procent av grundskolepersonalen anger att tekniska hjälpmedel är lätta att använda och anpassa efter olika elevers önskemål. Bland förskolepersonal är motsvarande siffra 33 procent.”⁶

Lika Unika menar att Skolkommissionen borde ha berört frågan om ökade kompetenser i rektors- och lärarutbildningar om funktionsnedsättning.

---

⁶ Utvärdering och analys av funktionshinderspolitiken 2011-2016. Myndigheten för delaktighet 2016.

9. En god miljö för lärande och utveckling

9.1 Insatser för en trygg lärmiljö som främjar studiero

Det är ett mycket angeläget område som betänkandet lyfter under kapitlet nio. Eller som kommissionen skriver i inledningen: ”*Hela lärandemiljön är därför viktig för att varje elev ska kunna utvecklas så långt som möjligt*”.

Tillgänglighet

Lika Unika delar helt den synen och därför är vi också förvånade över att ingenting sägs om tillgängligheten i skolan för elever med olika funktionsnedsättningar. En tillgänglig skola är samtidigt avgörande för att föräldrar med funktionsnedsättning ska kunna vara engagerade i sina barns skolgång. Ska lärandemiljön fungera så måste tillgänglighetsfrågorna tas in i skolan. Som vi lyfter fram tidigare så är det krav redan idag. Samtidigt möter elever med funktionsnedsättning fortfarande stora tillgänglighetsbrister. Det handlar om:

* **Fysisk tillgänglighet och delaktighet**, inte bara i klassrummet, utan även i andra lokaler och utomhus. Förbättringar måste också handla om att förbättra skolans auditiva miljö.

* **Pedagogisk tillgänglighet**, bl.a. att få kommunicera och ta till sig undervisningen på det språk och det sätt som fungerar bäst för eleven. Det handlar exempelvis om teckenspråkig undervisning, undervisning i och på punktskrift och om alternativ kommunikation.

* **Social tillgänglighet**, tillgång till socialt samspel med skolkamrater, lärare och övrig skolpersonal.

För att förverkliga en skola som lever upp till kravet att vara anpassad för alla elevers lärande behövs ett antal åtgärder för att förbättra alla dimensioner av tillgänglighet. Lika Unika vill att:

1. Skolan görs tillgänglig för alla elever och ska omfatta fysisk miljö såväl som undervisningsmaterial, pedagogiska hjälpmedel och utbildningsplattformar. Alla i skolan vinner på god tillgänglighet och arbetsmiljö.

2. Skolan ska säkra en god tillgång till anpassade läromedel för varje elev efter behov och från början av terminen. Det är skolans ansvar att hjälpmedel finns på plats, fungerar och underhålls.

Elever med funktionsnedsättning mer utsatta i skolan

Lika Unika menar att skolan måste präglas av en god social miljö där ett aktivt arbete också görs för att motverka mobbning. I det arbetet krävs att skolan tar ett särskilt perspektiv på elever med funktionsnedsättning. I rapporter och kartlägg-

ningar är upprepas att elever med funktionsnedsättning ofta är mer utsatta än andra.

Myndigheten för delaktighet skriver i sin uppföljning 2016 av funktionshinderpolitiken: *Nära dubbelt så många barn med funktionsnedsättning uppger att de har blivit mobbade två till tre gånger i månaden, jämfört med övriga barn i undersökningen.* Stiftelsen Friends rapport 2017 lyfter fram samma lägesbild. I Barnombudsmannens skrift Respekt från 2016 speglar man hur tuff en skoldag kan vara för en elev till följd av att man inte möter respekt, inte får stöd eller blir lyssnad eller när man utsätts för rena kränkningar i skolan.

Lika Unika vill framhålla att dessa perspektiv måste finnas med i det fortsatta arbetet för att skapa en bättre skola för alla elever. Det kräver ett tydligare funktionshinderperspektiv än idag.

9.2 Ökat inslag av stöd och stimulans

9.2.2 Kommissionens bedömningar

Lika Unika tillstyrker kommissionens förslag om en utredning för att utveckla ett nationellt system med forskningsbaserade metoder och arbetssätt för elever som har behov av ett särskilt stöd. Lika Unika vill betona att det arbetet måste ha ett mycket tydligt funktionshinderperspektiv.

Som tidigare framhållits menar vi att de idag betydande skillnaderna mellan olika skolor och olika kommuner, inte minst när det handlar om att ge särskilt stöd, är oacceptabla. Det behövs, förutom en skärpning av lagstiftningen för att skolhuvudmännen ska leva upp till internationella konventioner, också utvecklade nationella standarder för undervisningen. Det är Lika Unikas bedömning att kommissionens förslag där är en väg framåt.

Lika Unika vill samtidigt peka på några insatser ytterligare som rör stöd och stimulans som krävs för att den svenska skolan ska lyckas med uppdraget att ge alla elever en god utbildningsgrund inför det fortsatta livet:

* Förväntningar på eleven: Alla elever har rätt att möta en tillgänglig skola i alla ämnen och en skola som har höga förväntningar på elevens skolgång. Idag påverkas många elever med funktionsnedsättning negativt av att man möter alltför låga förväntningar i skolan.

* Undervisningen ska utformas utifrån en dokumenterad åtgärdsplan som bygger på varje elevs unika behov för sin kunskapsutveckling där eleven är delaktig i utformningen av sin undervisning och av det egna stödet och anpassningar.

* Vi måste göra rätt från början: Det behövs en nationell stödgaranti tidigt för varje

elev efter behov under skoltiden som införs och gäller från första skoldagen.

* Särskild uppmärksamhet måste riktas mot brister i form av att stödet till eleven ofta försvinner vid årskursbyten.

* Skolhuvudmännen ska ha en skyldighet att ta tillvara kompetens och stöd från Specialpedagogiska Skolmyndigheten SPSM.

* Samverkan måste fungera för elevens skull. Habilitering, skola, kommun och SPSM måste ha fungerande länkar mellan sig och ordna med samordnat stöd för den enskilde eleven.

9.3 En stärkt och mer tillgänglig elevhälsa

Lika Unika tillstyrker kommissionens förslag om ett tydligare uppdrag till elevhälsan att främja elevens hälsa och välbefinnande. Lika Unika tillstyrker också förslaget att utreda hur elevhälsan kan göras mer ändamålsenlig, tillgänglig och likvärdig. Även här vill Lika Unika framhålla att ett tydligt funktionshinderperspektiv krävs.

Som på andra områden visar kartläggningar att hälsan hos personer med funktionsnedsättning är klart sämre än i andra grupper. Det grundläggs ofta i skolåldern och därför är insatser i förskola och skola centrala. Tyvärr ser vi parallellt med de många rapporterna om ett svårare hälsoläge hos personer med funktionsnedsättning att det nödvändiga funktionshinderperspektivet inte finns med och det leder till otillräckliga åtgärder.

Lika Unika menar att skolan ska arbeta hälsofrämjande. Vid exempelvis idrottsundervisning och friluftsdagar ska den garantera alla elevers deltagande på jämlika villkor.

Hälsan påverkas samtidigt av en rad områden där negativa faktorer som utanförskap, bristande tillgänglighet, utanförskap från arbetsmarknaden och annat spelar stor roll. Därför är reformer på hela skolområdet, som bidrar till att elever med funktionsnedsättning får likvärdiga villkor som andra elever, också angelägna för en bättre hälsa.

Lika Unika lyfter ovan fram insatser mot mobbning och utsatthet som drabbar elever med funktionsnedsättning. Skolan ska präglas av god social miljö där aktivt arbete också görs för att motverka mobbning. Också här är en förstärkt elevhälsa med blandade kompetenser som både kan arbeta förebyggande och för att fånga upp enskilda elevers särskilda problem viktig.

10. Aktivt skolval och minskad skolegregation

Under avsnittet lägger kommissionen förslag som berör social segregation och bedömda effekter av skolval och åtgärder som ska bidra till minskad segregation

eller negativa konsekvenser av densamma.

Lika Unika vill här lyfta fram att för många elever som har en funktionsnedsättning inskränks den rätt att välja skola som idag ses som självklart för de flesta. Det kan handla om att en skola är otillgänglig. Det kan handla om en enskild skola som säger nej till en elev av rädsla för kostnader. Det kan handla om en svensk kommun som bara tillhandahåller resor för elever med funktionsnedsättning till närmaste skola och därmed rycker bort det fria skolvalet. De här perspektiven saknas tyvärr helt i Skolkommisionens betänkande.

Mot den bakgrunden vill vi framhålla:

* Samhället, också skolan, måste ha en allsidig sammansättning som speglar den mänskliga mångfalden. Det handlar som FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning talar om i artikel tre om *”respekt för olikheter och acceptering av personer med funktionsnedsättning som en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten.*

* Rätten att välja skola ska gälla alla, också i praktiken. Det ställer krav på att skattefinansierad undervisning ska vara tillgänglig oavsett huvudman och på ordnade resor för eleven som möjliggör det fria skolvalet.

* Elever ska ha rätt att välja en utbildning i en särskilt anpassad skola för att kunna tillgodogöra sig utbildningen.

14. Konsekvensanalys

14.14.2 Konsekvenser för elever med funktionsnedsättning

Som anføres genomgående i det här remissvaret har Skolkommisionen inte arbetat med ett tydligt perspektiv på elever med funktionsnedsättning. Det uttrycks också i denna del av betänkandet.

Under *”konsekvensbeskrivningar för elever med funktionsnedsättning”* anför kommissionen att förslagen är positiva även för de eleverna och att det är *”positivt”* att stöd och extra anpassningar sätts in tidigt under skoltiden. Lika Unika menar att det är helt nödvändigt för många elever. Skolkommisionen borde i hela sitt arbete ha haft med funktionshinderperspektivet och en högre ambition att möta också deras behov för att klara skolans mål.

Lika Unikas övriga synpunkter

* En ytterligare åtgärd för att skolan ska få den kunskap, kompetens och erfarenhet som krävs för att elever med funktionsnedsättning ska få en god utbildning är att aktivt anställa lärare, skolledningar och annan personal som själva har olika

funktionsnedsättningar. Det är dessutom ett sätt för skolan att bidra till att Sverige lever upp till de konventionsåtaganden som finns. FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, CRPD, innebär ett åtagande att enligt artikel 27 g i konventionen ”anställa personer med funktionsnedsättning i den offentliga sektorn”.

* Skolan ska ha en utvecklad studie- och yrkesvägledning med kompetens om förutsättningarna för elever med funktionsnedsättning. Skolan har här en särskilt angelägen roll för att utveckla samverkan med arbetsmarknadens aktörer.

* I remissyttrandet har vi upprepat vikten av att i arbetet med en ”Samling för skolan” ha ett tydligt funktionshinderperspektiv. Men det är också nödvändigt att skolan åtgärdar skillnader som idag finns i hur pojkar respektive flickor får stöd.

Maria Johansson
Ordförande

Lika Unika-

Federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Om Lika Unika

Lika Unika är en federation som vill öka respekten för mänskliga rättigheter i svensk politik, att alla ska få delta och bidra i samhället. Vår vision är att alla människor ska ses som de resurser de är. Lika Unika verkar för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning, i olika sammanhang utifrån mänskliga rättigheter och ett funktionshinderperspektiv.

Medlemsorganisationer:

- Förbundet Sveriges Dövblinda
- Hörselskadades Riksförbund
- Neuroförbundet
- Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar
- Synskadades Riksförbund
- Sveriges Dövas Riksförbund

Kontaktuppgifter Lika Unika:

Handläggare: Peter Andersson Lika Unika

Telefon: 070-768 27 86, e-post: peter.andersson@likaunika.org

E-post: info@likaunika.org

Ordförande: Maria Johansson